

Kommunal- og regionaldepartementet
Postboks 8112, Dept
0032 OSLO

Rådmannen

Sandnes, 30.04.2008

Deres ref.:
Saksbehandler:

Vår ref : 200600247-16
Arkivkode : E: 020 &23

Høringsuttalelse fra Sandnes kommune, Forvaltningsreformen - høringsnotat om forslag til nye oppgaver til det regionale folkevalgte nivået

Viser til Departementets brev av 26.2.2008 om Forvaltningsreformen – høringsnotat om forslag til nye oppgaver til det regionale nivået.

Sandnes bystyre behandlet saken (Bsak 46/08) i sitt møte den 29. april d.å. Høringsuttalelsen er bygd opp med merknader til hvert fagdepartement og i hovedvedtaket er samlede merknader til høringsforslaget.

Bystyrets vedtak er med unntak av vedtakets punkt 3, siste setning (mot 2 stemmer) enstemmig vedtatt.

Rådmannen ekspederer herved bystyrets vedtatte høringsuttalelse. Dokumentet oversendes pr e-post og pr. post.

Med hilsen

Hans Kjetil Aas
kommunaldirektør

Sidsel Haugen
Seniorrådgiver

Vedlegg 1 av 1 : Høringsuttalelse fra Sandnes bystyre

HØRINGSUTTALELSE FRA SANDNES KOMMUNE

1. Regioninndelingen

Sandnes bystyre opprettholder sin tidligere uttalelse til inndelingsspørsmålet om at Rogaland etableres som en selvstendig region, med mulige grensejusteringer som følge av at hver regions yttergrenser bør sammenfalle med de naturlige arbeids-, bolig- og serviceregionene. Dette underbygges med områdets funksjonalitet med en rekke funksjoner og institusjoner med betydelige nasjonale oppgaver. Med vel 400.000 innbyggere ligger de demografiske forholdene til rette og demokrati og tilhørighet vil kunne utvikles videre på en god måte i en slik modell. Storbyområdet Stavanger/Sandnes utgjør befolkningstyngdepunktet med nærmere halvparten av fylkes befolkning. Samtidig har en gjennom felles innsats i Strategisk næringsplan og Fylkesdelplan for langsiktig byutvikling på Jæren mot år 2040 styrket og lagt til rette for utvikling i bygdene og landbruksområdene har en felles sentral posisjon bl.a. gjennom felles satsingen på matfylket i næringsplanen.

2. Oppgavefordelingen – generelt

Sandnes bystyret fastholder at regionen må tilføres ansvaret for alle oppgaver av regional karakter. Forsøk om oppgavefordeling er et viktig incitament for utvikling av offentlig forvaltning og det må derfor kontinuerlig legges ut forsøksprogrammer som både kommuner og regioner kan søke om å få prøve ut.

Forslagene til oppgaveoverføring generelt er en forbedring med hensyn til å samle enkelte ansvarsområder som i dag er splittet på fylke og stat. Innen kultursektoren, landbruk, undervisningsområdet, samt den marine sektoren innebærer forslagene bedre muligheter for samordning av forvaltning og tjenestetilbud. Sandnes kommune mener imidlertid at det vil være en ytterligere styrke dersom sørvestlands-regionen i tillegg får tilført oppgavene som ligger i regionmodellen, slik som Statens Vegvesens og Kulturrådets regionale oppgaver. Overføring av oppgavene på en helhetlig måte, gjør ansvarsforholdene tydeligere. Samtidig legges et bedre grunnlag for å sidestille regionen og kommunen som forvaltningsnivå. Målsetningen må være å etablere en mest mulig robust region der innbyggere, kommuner og næringsliv opplever at de har samhörighet og felles interesser.

Regjeringen har gitt en prinsipiell begrunnelse for å holde fast på generalistkommunemodellen. Strengt praktisert innebærer dette at kommunesektorens oppgavesammensetting bestemmes av hva de minste kommunene makter å utføre. Sandnes mener at dette ikke samsvarer med Regjeringens målsetting om at nærhetsprinsippet skal legges til grunn, dvs. at oppgavene skal legges til det lavest mulige effektive nivå. De store kommunene har både befolkningsgrunnlag og kompetansemiljøer som gjør det mulig å påta seg nye og større oppgaver, noe som også erkjennes i meldingen. Regjeringen åpner imidlertid for at oppgavedifferensiering kan tas i bruk på enkelte områder. Sandnes kommune mener at det er viktig. Ulike modeller for oppgaveløsning må kunne prøves ut for så gjennom evaluering finne frem til de beste løsningene for fremtidige innretninger. Muligheter for nyskapning og utvikling er viktige incentiver for å ha et konstant fokus på en målrettet og effektiv offentlig forvaltning. Nettopp slike muligheter til forsøk kan være med på å styrke regionalt samarbeid og utvikle kommunene og regionen utfra muligheter innen egne rammebetingelser.

3. Behov for bedre sammenheng i de sentrale regionalpolitiske virkemidler

Sandnes bystyre etterlyser en tydeligere sammenheng mellom forvaltningsreformen og arbeidet med justeringer av inntektssystemet. Et godt tilpasset inntektssystem er sammen med

oppgavefordelingen sentrale regionalpolitiske virkemidler. Tilsvarende er redskaper i ny plandel av plan- og bygningsloven sentrale i utøvelsen av samfunnsutviklerrollen både kommunalt og regionalt. Sandnes bystyre mener det i er behov for styrke sammenhengen i disse virkemidlene for å oppnå en effektiv forvaltning både lokalt og regionalt.

I høringsnotatet vises på flere områder til blant annet plan- og bygningsloven som sentralt verktøy for regional styring og utvikling. Regjeringen har parallelt lagt frem forslag til ny plandel i loven, som blant innebærer krav om utarbeidelse av kommunal planstrategi i tillegg til kommuneplanen. Den nye loven fokuserer også på økt innsats innenfor folkehelsen og nye regler åpner for større grad av styring av boligutbyggingen. Sandnes bystyre er positiv til at slike virkemidler styrkes, men savner et større helhetlig grep om de samlede virkemidlene. Erfaringer viser at uten slik samordning har nye virkemidler alene begrensninger og enkeltvis kan de også bli stående i motstrid til hverandre. Tilsvarende er bystyret opptatt av at inntektssystemet reelt får plass som det regionalpolitisk virkemiddel det faktisk er. Sandnes bystyre har til Sørheimutvalget sin rapport fremholdt vekstproblematikken i lys av regionalpolitiske beslutninger. Med oppgavefordelingen som nå foreslås vil dette etter bystyrets oppfatning forsterkes ytterligere, bl.a. ved at en betydelig del av Samferdselsbudsjettet flyttes ut og legges inn i rammetilskuddet. Å se inntektssystemet som et verktøy for gjennomføring av regionalpolitiske beslutninger og derav iverksettelsen av nasjonale politikkområder aktualiseres nå i ennå større grad.

4. Oppgavefordelingen – det enkelte fagdepartement

Generelt er kommunen opptatt av at oppgavefordelingen mellom regionnivået og staten/fylkesmannen blir tydeliggjort i endelig justering av berørte lovverk. Slik Sandnes kommune ser det omfatter oppgavefordelingen i begrenset grad kommunene direkte, men indirekte kan reformen ha konsekvenser. Tydelighet i plassering av oppgaver og ansvar, samt ryddighet i tilsyns- og kontrolloppgaver er avgjørende for å ha en effektiv forvaltning på kommunenivå. I så måte er kommunen undrende til at verken oppgavefordelingsutvalget eller tilsynsutvalgets tilrådninger er trukket inn på nytt i arbeidet med å belyse de helhetlige virkningene av foreslåtte oppgavefordeling.

4.1 Marin sektor

Sandnes kommune har ingen innvendinger mot at regionene får ansvar for: akvakulturtillatelser, regionale skolekvoter, felling av kystsel, lokale fiskerireguleringer og fiske etter kongekrabbe.

4.2 Utdanning og forskning

Sandnes kommune er enig i at enkelte veiledningsoppgaver fra grunnopplæringsområdet, ansvar for fagskoleutdanningen i regionen blir overført til regionene. Kommunen er positiv til at regiontinget forestår utnevningen av to av de eksterne styrerepresentanten ved høyskolene. Kommunen støtter for øvrig forslaget om at studieforbundene gis tilhørighet på regionnivået.

4.3 Kultursektoren

Sandnes støtter forslaget i Inst. S. nr. 166 (2006-2007) hvor det forutsettes bl.a. at ”regionene bør få det fulle ansvaret for å forvalte spillemidlene til kulturbygg og til lokale og regionale idrettsanlegg”, og at midlene til regionale kulturbygg blir kanalisert inn i den desentraliserte ordningen for kulturhus fra og med 2010. Kommunen mener at spillemidler på idrettsområdet i størst mulig grad bør være en regional oppgave. Det er positivt at fordelingen sentralt vil bli gjennomgått i så måte.

Sandnes kommune mener at styrerepresentasjon i de regionale institusjonene bør i størst mulig grad oppnevnes regionalt. Forøvrig merker kommunen seg at innenfor øvrige kulturformål vil eventuelle endringer blir foreslått senere bl.a. i tilknytning til varslede stortingsmeldinger om Scenekunst, inkl. Norsk kulturråd og bibliotekområdet.

4.4 Landbruks- og matområdet

Sandnes støtter forslaget om at forvaltningen av bygdeutviklingsmidlene, samt fylkesmennenes funksjoner i verdiskapningsprogrammet overføres til regionene. Kommunen tar til etterretning at miljøvernområdet vil bli nærmere vurdert ifm. ny naturmangfoldslov.

Tilsvarende tar kommunen til etterretning forslaget om utvikling av fylkeslandbruksstyret. Kommunen har ingen merknader til oppgaver og myndighet som blir liggende igjen hos Fylkesmannen.

4.5 Miljøområdet

Sandnes støtter forslaget om at regionene får overført oppgavene bevaring av innlandsfisk og høstbare, ikke-truede viltarter, tilrettelegging og ivaretagelse av allment friluftsliv, samt veiledning knyttet til disse. Kommunen er enig i at regionen bør få styrket sin rolle i regional planlegging og i oppfølging av nasjonal klimapolitikk. Sandnes kommune mener at ny plandel i plan- og bygningsloven kan bli et egnet virkemiddel til å få dette til og vil her vise til positive erfaringer med transport-, plan- og arealplansamarbeid som er allerede etablert i Rogaland.

Kommunen har merket seg at det skal fremmes en stortingsproposisjon om innføringen av vannforvaltningsdirektivet. På dette tidspunktet har ikke Sandnes merknader til forslaget om at prosessveiledningen om å få dette gjennomført legges til regionnivået.

4.6 Næringsutvikling

Sandnes kommune støtter forslaget om at Innovasjon Norge skal videreføres som et nasjonalt sårlovselskap og hvor regionene skal samlet eie inntil 49 prosent av selskapet. Mulighetene til å etablere regionale innovasjonsselskaper i samarbeid med bl.a. SIVA oppfattes som positivt.

4.7 Samferdsel

Sandnes kommune har ved forrige behandling uttalt at det foretrukne alternativet er at Rogaland, med visse grensejusteringer, etableres som egen region, og at alle oppgaver av regional karakter tilføres regionen. Kommunen holdes fast ved dette standpunktet og at dette innbefatter delvis overføring av Statens vegvesen til regionen.

Med en større og tydeligere ansvarsplassering for både vei, gang/sykkel og kollektivtrafikk til det regionale nivået mener kommunen at det kan oppnås bedre samordning totalt og at kollektivtransport kan gis styrkede rammevilkår. Kommunen har merket seg problemstillingene om byggherreansvar og muligheter for økte kostnader, samt rekrutterings behovet som vil oppstå de nærmeste 5-7 år. Etter Sandnes sitt syn vil rekrutteringsbehovet måtte løses uansett valg av modell eller oppgavefordeling. Behovet for kvalifisert personell vil måtte løses enten det blir en oppgave for staten eller regionen. Når det gjelder byggherreansvaret og mulig kostnadsdrivende elementer er kommunen sitt syn at så lenge alle oppgaver er underlagt kravet om konkurranse vil utviklingen i bygge- og anleggsmarkedet være den største usikkerheten mht kostnadsdrivere. Det vises for øvrig til mer detaljert gjennomgang av samferdselsområdet i kommunens uttalelse til Nasjonal transportplan 2010-2019.

5. Folkehelsen - Helse- og omsorgsdepartementet

Sandnes kommune er positive til at folkehelsearbeidet endres fra frivillig til lovpålagt oppgave som legges til det regionale nivået. Kommunen er enig i at folkehelsearbeidet har vesentlig betydning i planarbeid og i å arbeide langsiktig for større utjevning. Med de oppgaver som regionnivået for øvrig tillegges i areal-, transport og samfunnsplanleggings sammenheng er folkehelsearbeidet et sentralt område.

Kommunene vil fortsatt ha en betydelig oppgave i utviklingen av lokalsamfunnet og ha rollen som lokal utviklingsaktør. På den måten er det positivt at også det regionale nivået får en lovhjemmel for tilsvarende etablering av regionale rammebetingelser i planleggingen.

Sandnes mener imidlertid at det er viktig fremover både hvordan oppgaver og roller blir utformet og hvordan disse, sammen med det ansvaret kommunene allerede har kan utfylle hverandre slik at folkehelsen får en mer fremtredende plass i utviklingen. At det operative arbeidet skjer lokalt er sentralt for å skape forankring og få til gjennomføring. Sandnes vil derfor fremholde at det i dette arbeidet bør sees til revisjonen av Fylkesdelplan for langsiktig byutvikling på Jæren, som pågår nå. Boforhold og oppvekstmiljø er fremholdt som eget emne i planprogrammet og målsetningen er å utforme felles retningslinjer og rammer.

Saken skal behandles av formannskapet og bystyret fatter endelig vedtak.

Rådmannen tilrår bystyret å fatte slikt

VEDTAK:

1. Sandnes kommune opprettholder sitt syn om at Rogaland etableres som en selvstendig region, med mulige grensejusteringer, slik at regionens yttergrenser sammenfaller med de naturlige arbeids-, bolig og serviceregionene.
2. Sandnes kommune fastholder at regionen må tilføres ansvaret for alle oppgaver av regional karakter. Forsøk om oppgavefordeling er et viktig incitament for utvikling av offentlig forvaltning og det må derfor kontinuerlig legges ut forsøksprogrammer som både kommuner og regioner kan søke om å få prøve ut.
3. Kommunen etterlyser en tydeligere sammenheng mellom forvaltningsreformen og arbeidet med justeringer av inntektssystemet. Et godt tilpasset inntektssystem er sammen med oppgavefordelingen sentrale regionalpolitiske virkemidler. Tilsvarende er redskaper i ny plandel av plan- og bygningsloven sentrale i utøvelsen av samfunnsutviklerrollen både kommunalt og regionalt. Sandnes kommune mener det i er behov for styrke sammenhengen i disse virkemidlene for å oppnå en effektiv forvaltning både lokalt og regionalt. Innsigelse i plansaker bør være en oppgave lagt til det folkevalgte regionale nivået.
4. Slik Sandnes kommune ser det omfatter oppgavefordelingen i begrenset grad kommunene direkte, men indirekte kan reformen ha konsekvenser. Tydelighet i plassering av oppgaver og ansvar, samt ryddighet i tilsyns- og kontrolloppgaver er avgjørende for å ha en effektiv forvaltning på kommunenivå. I så måte er kommunen undrende til at verken oppgavefordelingsutvalget eller tilsynsutvalgets tilrådninger er

trukket inn på nytt i arbeidet med å belyse de helhetlige virkningene av foreslåtte oppgavefordeling.

5. Sandnes kommune er positive til at folkehelsetjenesten gjøres om til en lovpålagt oppgave på regionnivået. Sandnes mener imidlertid at det er viktig både hvordan oppgaver og roller blir utformet og hvordan disse, sammen med det ansvaret kommunene allerede har, kan utfylle hverandre slik at folkehelsen får en mer fremtredende plass i utviklingen. Sandnes mener at det operative arbeidet fortsatt må skje lokalt for å skape forankring for oppgaver som gjennomføres. Denne måten å samhandle på mellom forvaltningsnivåene mener Sandnes kommer frem på en god måte i det pågående arbeidet med revisjonen av Fylkesdelplan for langsiktig byutvikling på Jæren. Der er boforhold og oppvekstmiljø fremholdt som eget emne i planprogrammet og målsetningen er å utforme felles retningslinjer og rammer. Det anbefales å se til dette planarbeidet når oppgavefordelingen innenfor Folkehelsetjenesten skal utformes.
6. For øvrig vises til synspunkter om oppgavefordelingen pr. fagdepartement i høringsuttalelsen (saksfremlegget punkt 4)

I forbindelse med saken:

Kommunen savner incitamenter som styrker sjøfarten sitt fortrinn i transport av store godsmengder. Miljøaspektet som ligger i å føre mer transport over fra vei til sjø bør vektlegges i den endelige oppgavefordelingen.